

Warszawa, 18-08-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Sylwia Gregorczyk-Abram

IV.7021.148.2026.MO

Pan Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze!

Pragnę powrócić do sygnalizowanej już uprzednio sprawy dotyczącej wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, a w szczególności praw i obowiązków kuratorów sądowych obecnych przy realizacji kontaktów z dziećmi. W poprzednich wystąpieniach¹ skierowanych do Ministra Sprawiedliwości, Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał uwagę na niedoskonałość przepisów, polegającą na braku szczegółowego uregulowania postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, a przede wszystkim brak jednoznacznych reguł dotyczących praw i obowiązków kuratorów sądowych realizujących orzeczenia sądów, regulujące kontakty rodziców z dzieckiem w obecności kuratora.

W każdym z tych wystąpień, Rzecznik podkreślał, że jedynymi przepisami odnoszącymi się do uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych obecnych na mocy orzeczenia sądu przy kontaktach rodzica z dzieckiem, są przepisy ustawy z 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2026 r., poz. 236) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 12 czerwca 2003 roku w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 989). Zastrzeżenia Rzecznika dotyczyły tego, że zarówno przepisy ustawy, jak i

¹ Wystąpienia RPO do MS z dnia z 22 stycznia 2019 roku, 29 listopada 2019 roku, 14 września 2020 roku, 1 marca 2022 roku i 11 marca 2024 roku, znak sprawy: IV.7021.28.2019.MO.

rozporządzenia **w sposób szcątkowy regulują materię obecności kuratora sądowego w trakcie kontaktów**. Jak wskazują sami kuratorzy w skargach kierowanych do Rzecznika, takie rozwiązanie nie jest wystarczające i wymaga istotnego uzupełnienia.

W ostatnim piśmie z 15 marca 2024 roku Ministerstwo Sprawiedliwości poinformowało Rzecznika, że już w 2018 roku podjęto próbę uregulowania wskazanego zagadnienia w opracowanym projekcie ustawy². Projekt ten uległ dyskontynuacji, jednakże w przedmiotowej odpowiedzi podkreślono, że zagadnienie uregulowania postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych pozostaje nadal w zainteresowaniu Ministerstwa Sprawiedliwości. Pierwotne założenia regulacji, po ich uszczegółowieniu i uzupełnieniu, miały zostać uwzględnione w najbliższej propozycji nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Kodeksu postępowania cywilnego.

W 2026 r. doszło do nowelizacji ustawy o kuratorach sądowych³, w której jednak nie uwzględniono żadnych z postulowanych przez Rzecznika zmian. Ustawa wprowadziła zmiany przede wszystkim w zakresie legitymacji służbowych, egzaminu kuratorskiego i dodatku specjalnego z tytułu okresowego zwiększenia zakresu obowiązków służbowych. Nowelizacja nie objęła swym zakresem kwestii związanych z uczestnictwem kuratorów w kontaktach rodzica z dzieckiem.

Jak wynika z informacji zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, zagadnienia związane z udziałem kuratora obecnego przy kontaktach z dzieckiem zostały poruszone na zorganizowanym wspólnie przez Ministerstwo Sprawiedliwości, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości i Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego seminarium „Kuratela rodzinna w sprawach opiekuńczych. Wyniki badań i rekomendacje zmian”, które odbyło się 20 kwietnia 2026 r.⁴ Podczas seminarium został zaprezentowany raport poświęcony prawnym i metodycznym aspektom udziału kuratora w kontaktach osoby uprawnionej z małoletnim, oparty na analizie akt oraz sondażu internetowym przeprowadzonym wśród zespołów kuratorskich. W oparciu o przeprowadzone badania przedstawiono propozycje zmian legislacyjnych, wskazujących m.in. na potrzebę precyzyjnego określenia sposobu realizacji kontaktów

² Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12353303>.

³ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2026 r. o zmianie ustawy o kuratorach sądowych, Dz. U. 2026 poz. 794.

⁴ O roli kuratora rodzinnego – seminarium naukowe, <https://iws.gov.pl/o-roli-kuratora-rodzinnego-seminarium-naukowe/>.

przy udziale kuratora, określenia limitu czasu trwania spotkania, wprowadzenia okresowego charakteru udziału kuratora poprzez np. wprowadzenie czasowej obecności kuratora przy kontakcie (np. przez 3–6 miesięcy lub w czasie 4–6 pierwszych spotkań) oraz obowiązku okresowej oceny przez sąd zasadności dalszej obecności kuratora.

Dodatkowo, jak wynika z informacji medialnych, resort pracuje nad szerszą nowelizacją ustawy o kuratorach sądowych, będącą wynikiem rozmów toczonych ze środowiskiem kuratorskim oraz jego apeli⁵. Na stronie Ministerstwa widnieje informacja o przygotowanym „Pakiecie prawa rodzinnego dla dobra dzieci – kompleksowa reforma”⁶. Ministerstwo zapowiedziało wprowadzenie zmian w prawie, polegających na wprowadzeniu osobnego i kompleksowego postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. Zgodnie z założeniami, nowe przepisy mają wyeliminować chaos prawny i dać sędziom oraz kuratorom sądowym realne narzędzia do skutecznego działania. Dodatkowo nowe przepisy mają wzmocnić rolę kuratora sądowego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1264 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o poinformowanie Rzecznika o planowanych założeniach reformy postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych, a w szczególności wskazanie, czy w ramach planowanej zmiany przepisów planowane jest uregulowanie obowiązków i praw kuratora obecnego przy kontaktach z dzieckiem.

Z poważaniem

Sylwia Gregorczyk-Abram

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

⁵ <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/11250547,senat-ustawa-kuratorzy-sadowi-zmiany.html>.

⁶ <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/pakiet-prawa-rodzinnego-dla-dobra-dzieci---kompleksowa-reforma>.